

Talens struktur og væsentlige budskaber

Indledning

- Regeringen har indgået en aftale med Enhedslisten
- Det er ikke regeringens opfattelse at området er forligsbundet

Forløbet for de politiske forhandlinger

- Udgangspunktet for aftalen om at justere udligningssystemet har været Finansieringsudvalgets betænkning nr. 1533 offentliggjort den 21. marts
- Regeringen fremlagde samtidig sit udspil
- Finansieringsudvalgets arbejde blev igangsat af V, K, DF og RV.
- Derfor har det også været naturligt at forsøge at forhandle en aftale med disse partier
- Men disse partier meldte sig ud af forhandlingerne, og regeringen valgte så herefter at gå i dialog med Enhedslisten.

Der er ikke tale om forligsbinding

- Efter regeringens opfattelse er der ikke på udligningsområdet indgået et forlig, som indebærer, at partierne V, K og DF har kunnet møde op til forhandlingerne med en veto
- Finansieringsreformen fra 2006 mellem V, K, DF og RV indebar betydelige omlægninger af det kommunale finansieringssystem, som efterfølgende er ændret af V, K og DF, mens de øvrige partier var imod.
- Det drejer sig om indførelse af betinget bloktilskud, nedsættelse af bloktilskuddet ved kommunale skatteforhøjelser og indførelse af beskæftigelsestilskuddet, der er en integreret del af udligningsloven.
- På baggrund af denne udvikling er det klart, at det kommunale finansieringssystem, herunder udligningssystemet, ikke er omfattet af en forligsbinding med veto.

Talepapir

Det talte ord gælder

Tilhørerkreds: Kommunaludvalget

Anledning: Samråd

Taletid: 10 min. - 15 min.

Tid og sted: 22. maj

Dok nr.:

Talepapir til samrådsspørgsmål K om forhandlingerne om justering af det kommunale udligningssystem.

Spørgsmål K:

”Ministeren bedes redegøre for forløbet omkring forhandlingerne om justering af det kommunale udligningssystem, herunder årsagen til, at det ikke var alle Folketingets partier, der var indkaldt til de indledende forhandlinger, når ministeren i medierne har udtalt, at der ikke er tale om et tidligere forlig, som bliver ændret, og der derfor ifølge ministeren ikke er tale om en forligskreds af partier, som der skulle tages hensyn til i forbindelse med de indledende forhandlinger.”

Svar:

Regeringen har som bekendt den 16. maj indgået en aftale med Enhedslisten om at justere i den kommunale udligning, så den mere præcist afspejler forskellene i kommunernes udgiftspres på bl.a. det sociale område.

Det har ikke været regeringens opfattelse, at der er tale om, at området er forligsbundet på en måde, som ikke gør det muligt at indgå aftale om justeringer af udligningen med andre partier, end de partier, som deltog i aftalen om en finansieringsreform i 2006. Men det har været naturligt at indlede med drøftelser i denne kreds, som også i 2009 havde igangsat det arbejde, som Finansieringsudvalget har gennemført.

Regeringen kunne ikke opnå en aftale med Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og har så valgt at indgå aftale med Enhedslisten.

Men lad mig gennemgå forløbet forud for og under de politiske forhandlinger, der har fundet sted om justeringer i den kommunale udligning og beskæftigelsestilskuddet.

I forlængelse heraf vil jeg også gerne kommentere på diskussionerne om forligsbindinger på udligningsområdet.

[Forløbet for de politiske forhandlinger]

Udgangspunkt for aftalen om at justere det kommunale udligningssystem har været den analyse af de kommunale udgiftsbehov og andre udligningsmæssige spørgsmål (betænkning nr. 1533), som er gennemført af Finansieringsudvalget under Økonomi- og Indenrigsministeriet og offentliggjort den 21. marts.

Regeringen fremlagde samtidig sit udspil om justeringer i udligningen, som var baseret på udvalgets resultater. Med udspillet lagde regeringen vægt på, at udligningen vil blive mere præcis, der vil blive rettet op på berettigede kritikpunkter, og der vil samtidig blive tilført land- og yderområderne ca. 400 mio. kr. ekstra i udligning.

Finansieringsudvalgets arbejde blev igangsat i efteråret 2009 efter aftale mellem Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre som opfølgning på finansieringsreformen fra 2006 og den aftale om visse justeringer, som senere blev aftalt i marts 2009 mellem de fire nævnte partier.

Når arbejdet i Finansieringsudvalget blev sat i gang af partierne Venstre, Det Konservative Folkeparti, Danske Folkeparti og Det Radikale Venstre, har det - som nævnt indledningsvist - også været naturligt for regeringen at forsøge at forhandle en aftale på plads med partierne bag udligningsreformen fra 2006 og partierne, der i marts 2009 aftalte en opfølgning på udligningsreformen.

Forhandlingerne mellem regeringen og Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti om at justere på udligningsordningen og beskæftigelsestilskuddet blev indledt ultimo marts og førte den 27. april til en aftale om justering af beskæftigelsestilskuddet.

Regeringen forsøgte også at nå frem til en aftale om justering af udligningssystemet, men som bekendt meldte først Det Konservative Folkeparti, herefter Venstre og til sidst Dansk Folkeparti sig ud af disse forhandlinger.

For så vidt Dansk Folkeparti var de indstillet på at drøfte mulige justeringer efter næste valg, men efter regeringens opfattelse ville det ikke på tilfredsstillende vis imødekomme de behov mange kommuner har fremhævet, at der er for at få vished om justeringerne nu og her og for at ændringer får virkning fra 2013.

Regeringen valgte så herefter i stedet at gå ind i en dialog med Enhedslisten i et komprimeret forløb. Og jeg er glad for, at Enhedslisten har valgt at gå ind i sagen og har taget et medansvar for, at vi nu med aftalen vil få et mere robust udligningssystem og en mere rimelig social profil i udligningen.

[Der er ikke tale om forligsbinding]

Efter regeringens opfattelse er der ikke på udligningsområdet indgået et forlig, der indebærer, at partierne Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti har kunnet møde op til forhandlingerne med en vetoret.

Finansieringsreformen fra 2006 indgået mellem Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre den 27. februar 2006 var et led i kommunalreformen, som indebar betydelige omlægninger af det kommunale finansieringssystem.

Efterfølgende blev der under den daværende VK-regering som nævnt gennemført nogle ændringer, som var indgribende over for den

kommunale finansiering. Disse ændringer blev gennemført alene af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Ny Alliance, mens Folketingets øvrige partier stemte imod. Det drejer sig om:

- *Betinget bloktilskud.* Med virkning fra 2009 blev 1 mia. kr. af bloktilskuddet gjort betinget af, at kommunerne budgetterede i overensstemmelse med de aftalte udgiftsrammer (L 548 af 17/06/2008). Med virkning fra 2011 blev det betingede bloktilskud forhøjet til 3 mia. kr. (L 710 af 25/06/2010).
- *Nedsættelse af bloktilskuddet ved skatteforhøjelser.* Med virkning fra 2009 blev der indført sanktioner ved kommunale skatteforhøjelser. Sanktionerne bestod af nedsættelse af bloktilskuddet svarende til

skatteforhøjelsen (L 477 af 17/06/2008). Med virkning fra 2011 blev det individuelle element i nedsættelsen af bloktilskuddet skærpet (L 709 af 25/06/2010).

Selv om Det Radikale Venstre, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten stemte imod disse ordninger, blev forligsbinding ikke nævnt i den forbindelse.

Det kan eventuelt anføres, at disse ændringer ikke så meget vedrørte fordelingen mellem kommunerne af statstilskud – men havde styringsmæssige formål. Faktum er dog, at også disse tilskudsændringer kunne have byrdefordelingsmæssige konsekvenser, eksempelvis ved individuelle sanktioner i forhold til skatteforhøjelser.

Men det tredje eksempel, jeg vil nævne, har helt klart byrdefordelingsmæssige konsekvenser.

Det drejer sig om *indførelse af beskæftigelsestilskuddet i 2009*. Med virkning fra 2010 blev der i udligningsloven således indført et særligt beskæftigelsestilskud med henblik på at kompensere kommunerne for merudgifter ved overtagelsen af finansieringsansvaret for de forsikrede ledige (L 482 af 12/06/2009). Med virkning fra 2011 blev der vedtaget justeringer i beskæftigelsestilskuddet. Beskæftigelsestilskuddet (som i 2012 udgør 14 mia. kr.) blev indført af med stemmer fra Venstre, Det

Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance, mens de øvrige partier stemte imod.

Selv om Det Radikale Venstre, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten stemte imod disse ordninger, blev forligsbinding ikke nævnt i den forbindelse.

Det skal nævnes, at beskæftigelsestilskuddet er en integreret del af udligningsloven, og at ændringen vedr. 2011 bl.a. indebærer, at en del af de udgifter, der hidtil var dækket af beskæftigelsestilskuddet, nu blev dækket af den såkaldte budgetgaranti, som det generelle udligningssystem håndterer.

På baggrund af udviklingen er det for mig at se klart, at det kommunale finansieringssystem, herunder udligningssystemet, ikke er omfattet af en forligsbinding med vetoret.

Der har således været gennemført meget indgribende ændringer med et snævert flertal bestående af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti. Det drejer sig opsummerende om:

- Indførelse af betinget bloktilskud
- Nedsættelse af bloktilskuddet ved kommunale skatteforhøjelser
- Indførelse af beskæftigelsestilskuddet

Til sidst vil jeg så gerne tilføje et politisk argument. Da udligningssystemet netop udmærker sig ved at samle op på de byrdefordelingsmæssige konsekvenser af den samlede kommunale økonomi giver det ikke mening med en fasttømret forligslogik med individuel vetoret. Tværtimod er det vigtigt at de partier der tager ansvar for at ændre de økonomiske vilkår for kommunerne også tager ansvar for at håndtere de byrdefordelingsmæssige konsekvenser i den anledning.

Jeg synes det ville have klædt V, K og O at have løftet dette ansvar også i denne omgang.